

Innvandrere, sivile organisasjoner og velferd

–

Innlegg på formidlingskonferansen
Mangfold, velferdsstat og frivillighet

Institutt for Samfunnsforskning
13. november 2018

Anders Vassenden,
Universitetet i Stavanger

Delprosjekt i *Pluralisation, the welfare state and civil associations* (IRIS/NORCE): TEMA

- Innvandreroorganisasjoner, migrantkirker og moskeer – supplement til velferdsstaten?
- Relativt tett på befolkningsgrupper med potensielt andre livsmønstre enn flertallet → identifiserer de sosiale behov som velferdsstaten ikke vet om?
  - (f.eks. demografisk endring → nye behov i eldreomsorgen?)
- I hovedsak relativt begrenset, men av sentrale områder for engasjement, vil vi fremheve:
  - *Barnevern*
  - *Leksehjelp og skole*

Bakgrunn – migranternes sivile organisasjoner

- Innvandreroorganisasjoner i Norge studert hovedsakelig som «skoler i demokrati», altså som aktører for politisk integrering (Takle 2015; Rogstad 2007; jf. Fennema og Tillie 2001).
  - Dét + kontaktpunkt for myndighetene = politisk begrunnelse for støtte.
- Også diskutert som spm. om multikulturalisme og grupperettigheter (jf. Kymlicka 1995; jf. Takle 2015)
- Migranternes religiøse organisasjoner som regel ikke del av integrasjonspolitikken eller samme forskningsfelt

Bakgrunn – migranternes sivile organisasjoner

- Få norske studier av migranternes sivile organisasjoners engasjement innen velferd – Tjenester? Meglerrolle? Påvirker velferdspolitikk (korporative kanal)?
  - Større internasjonal litteratur, særlig amerikansk (f.eks. Jenkins 1988). Innvandrernes organisasjoner har vært sentrale velferdstilbydere siden 1800-tallets europeiske innvandring (Park 1920) – men denne rollen svant hen med utbyggingen av velferdsstaten fra 1930-tallet (Hein 1997)
- Hvilken rolle spiller så migranternes sivile organisasjoners evt. velferdstilbud i den universelle, tjenesteintensive nordiske velferdsstaten, verdenshistoriens kanskje mest generøse?

Data og metode

- 26 intervjuer med representanter for innvandreroorganisasjoner, kirker (katolsk) og moskeer.
  - Nasjonal/etnisk bakgrunn: Primært polske, vietnamesiske, tyrkiske, pakistanske, somaliske
- 9 intervjuer med representanter for velferdsapparatet (kommunalt og nasjonalt): helse, skole, NAV, barnevern.
- (+ data fra tidligere tilgrensende studier)

Velferdsengasjement – hvor, hva og hvordan?

- Stort spenn fra små organisasjoner som kun fokuserer på kulturelle tradisjoner (høytider m.m.) til større organisasjoner med mye aktiviteter.
- Tjenester?
- Informasjon?
- Seminarer og konferanser?
- Myndighetskontakt innen velferd?

Velferdsengasjement – hvor, hva og hvordan?

- **TJENESTER** (medlemmer & besøkende): leksehjelp; juridisk rådgivning; morsmålsundervisning (barn); veiledning i barneoppdragelse/foreldreskap (ICDP); norskkurs; (konfliktråd/kriminalitetsbekjempelse, inkl. sosialt arbeid mot utsatt ungdom); ungdomsklubber; begravellesfond; flyktningshjelp (særlig ifm. Syria-krisen)
- **INFORMASJON** (medlemmer spør): NAV og rettigheter, skatt, barnevern, skole
  - Arbeidsformidling? LITE; Boligformidling? NEI. Ikke formelt → Potensielt mer uformelt, mellom medlemmer & besøkende, f.eks. fredagsbønn

Velferdsengasjement – hvor, hva og hvordan?

- **SEMINARER/KONFERANSER:** pensjon (arb.innvandrere); kriminalitet; skole-hjem-samarbeid; mammografi; psykisk helse; tannhelse; diabetes; gynekologi; førstehjelp; rus; **barnevern**
- **MYNDIGHETSKONTAKT** & formalisert samarbeid med det offentlige, byråkrati og velferdsapparat: Kriminalitetsforebygging; arbeid mot radikalisering; **Barnevern**

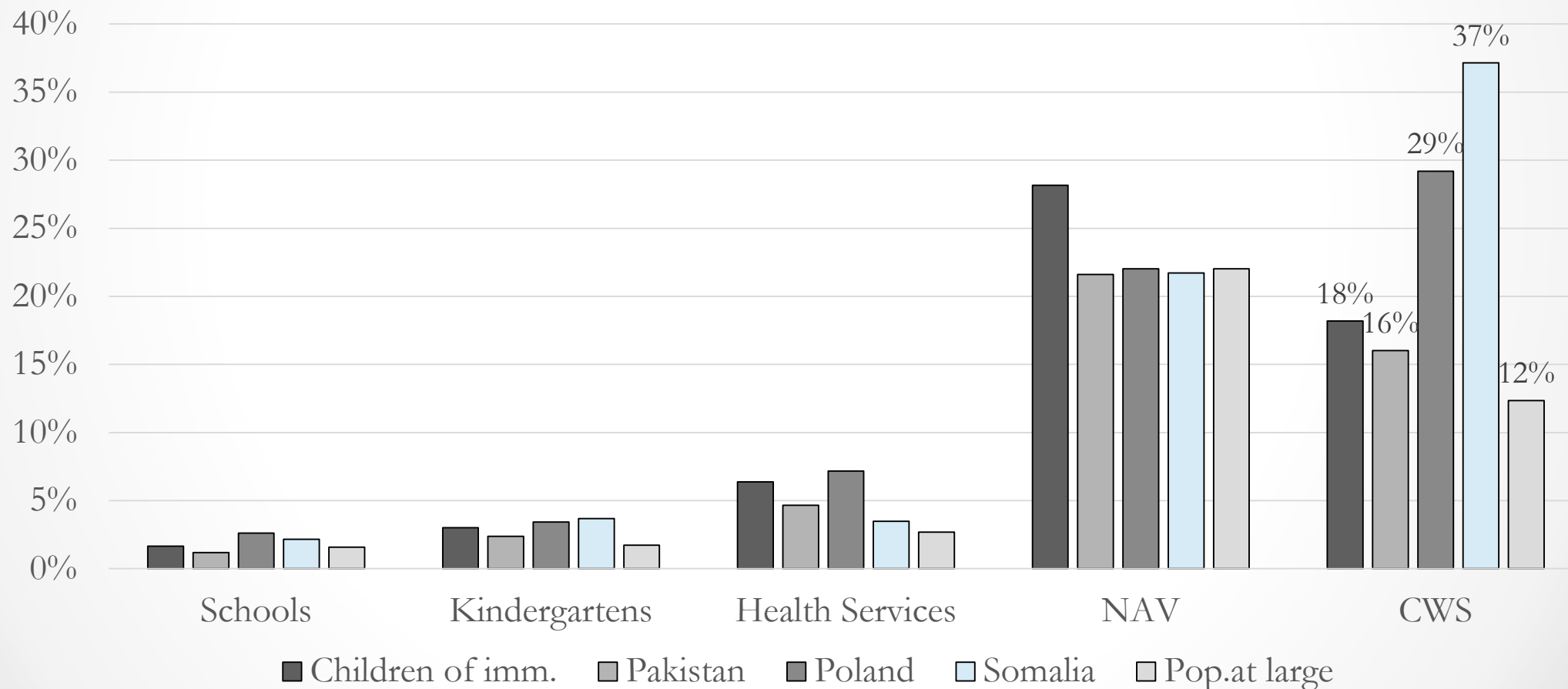
BARNEVERN

- Mistillit og frykt (som eneste området av velferdsstaten)
  - Forskning: Fylkesnes et al. 2015; Paulsen et al. 2014; Berg et al. 2017
  - Medier: Siden ca. 2008: F.eks. “Angst”, “fiende”, “livredde” (*Bergens Tidende*, 13. og 17. mai 2012)
- Noen grupper mer enn andre: særlig viktig tema blant somaliske org., dels blant polske
- Merk: innvandrere (og barn av innvandrere) overrepresentert i bekymringsmeldinger, undersøkelser, hjelpetiltak i hjemmet – men *ikke* i omsorgstiltak

Lav tillit: Noen mer enn andre – barnevern mer enn andre velferdsområder (data: IMDI 2014)

Trust in welfare agencies.
Percentage 'no trust' (N=2400)

BARNEVERN

(Vassenden og Vedøy, under publisering)

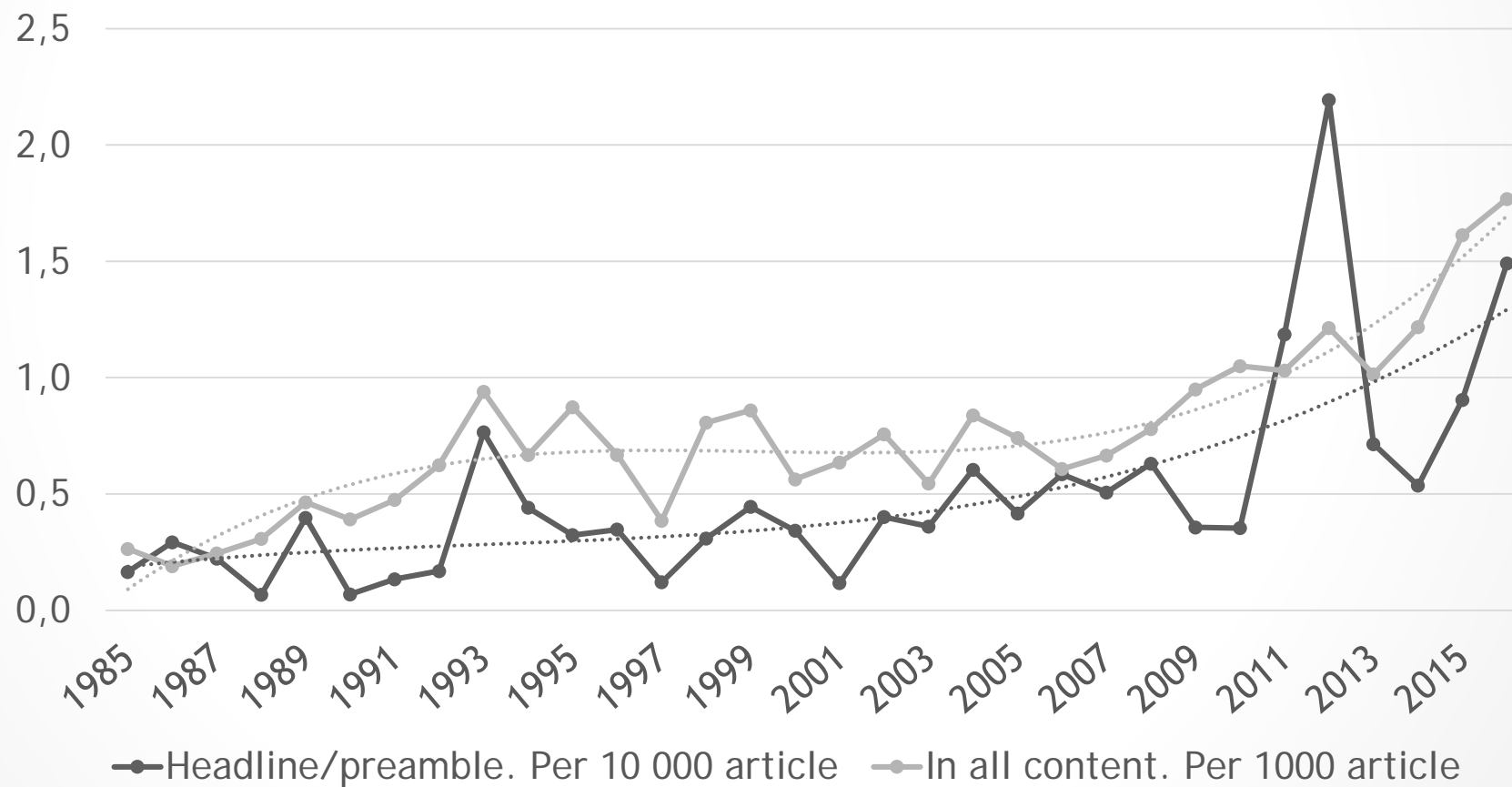

- Påfallende mye likt siden slutten av 1980-tallet
- Temaer i mediene f.eks. 1993: “tillitskrise”, lav kultursensitivitet i tjenestene, mangel på *fosterhjem* fra religiøs og etnisk minoritet.
  - Innvandreroorganisasjoner i dialog med kommune og barnevern
- 1980-/1990-tallet: Pakistanske
- 2010-tallet: Somaliske & øst-europeiske
- Intensivert + transnasjonalt siden ca. 2008 (sosiale medier?)

Barnevern og migrasjon, i norske medier

(Vassenden og Vedøy, under publisering)

Articles on CWS-migrants,
relative to total volume of articles

Konsekvenser av lav tillit

- Flytter («flykter?») fra Norge? (ukjent omfang)
- Noen avstår fra å oppsøke helsetjenester, familievernkontor, rådføre seg om barn med skole og barnehager
→ *likeverdige tjenester?*
- Frykt og rykter
  - rykter – lokalt og transnasjonalt – blir igjen en viktig årsak til lav tillit
- Barnevernet: Avhengig av befolkningens tillit, for legitimitet og kvalitet i intervensjoner og tiltak + for at meldingssystem skal være effektivt

Organisasjoners arbeid med barnevern

Noen grupper mer enn andre: særlig viktig tema blant somaliske org., dels blant polske. Organisasjoners engasjement:

1. Rekruttere fosterhjem;

- Noen fører lister over familier som ønsker
- Men få kvalifiserer (sosio-økonomisk) + noen avstår pga mistillit.

2. Juridisk bistand og rådgivning ved (mulig) omsorgsovertakelse; enkelte ganger \$

- Men: Stigma og skam → overrapportering av «drama»; underkommunisering av hjelp?

3. Seminarer og konferanser

- Ofte i samarbeid med kommune og BV

4. Samarbeid med barnevern og myndigheter

- Eksempel om stående avtale om samarbeid når barn fra muslimsk familie
- BUFDirs handlingsplan for å bedre tillit mellom barnevernet og minoritetsbefolkningen

Migranternes organisasjoner: Ryktesmeder eller tillitsmeglere?

- Norske barnevernet komparativt: Lav terskel for intervensjon + rettigheter tilligger *barn som individer* (jf. Skivenes 2014). Emblematiske for «barnesentrisme» + «statsentrisme» = norske modellen?
- De-familialisering vanskelig å gripe for nykommere fra andre samfunnsformasjoner?
- + som del av velferdsstaten er barnevernet en helt særegen type institusjon enn:
- **Helse, skole, trygd:** Samfunnsborgerne opplever interesse av, og ønsker i sine liv (**NORSKE VELFERDSSTATENS GENERØSE UNIVERSELLE ORDNINGER**)
- **Barnevernet:** Samfunnsborgerne (foreldre ønsker gjerne *ikke* kontakt med (frykt for tap av barn; skam) (STØTTE + **VELFERDSSTATENS KONTROLL & SELEKTIVE INNGREP**)
- Frykten for barnevernet er dypt eksistensiell, tangerer nesten en *arketype* (jf. Jung 1954), om ytre makter som stjeler vanlige folks barn. Gjenspeiles i myter :
  - Huldra
  - Feene i irske og keltiske myter (W.B. Yeats' «The Stolen Child»)
  - Rottefangeren fra Hameln (Brødrene Grimm)
  - Ridder Kato i Mio, Min Mio (Astrid Lindgren)
- Som «knutepunkt» i mange miljøer, *forsterker* organisasjoner en eksistensiell angst eller *motvirker* de den?

Rvkr ~~er~~ eller tillitsmeglere

- Ingen tilfeller av representanter for organisasjoner som kan tolkes som å bidra til fryktnarrativer («de bare tar ungene våre»)
- Inntar snarere en viktig mellomposisjon mellom stat og individ
  1. Støtter, veileder og korrigerer medlemmer (f.eks. at bekymringsmelding ikke betyr omsorgsovertakelse); hjelper foreldre til å forstå hva kontakt med barnevernet betyr (f.eks. kun 1/5 av undersøkelser fører til omsorgstiltak) + arrangerer veiledning i norsk foreldreskap (emosjonelt; speile barns følelser, osv.)
  2. Samtidig som de kritiserer statsapparatet – manglende kultursensitivitet, for lav terskel for intervensjon blant migranter? For få minoritetsfosterhjem, for få med minoritetsbakgrunn i tjenestene → kritikk som de også artikulterer
- Søker aktivt å dempe frykt

~~Rvk~~ eller tillitsmeglere

- Én sentral rolle for migranternes sivile organisasjoner da å respondere på velferdsstatens **kontrollmekanismer?**
- Vis-à-vis velferdsstatens generøse universelle ordninger: Hovedsakelig informasjon?

Takk for oppmerksomheten

